

== OŽ! ==

symbol: + KRÍŽ

základný univerzálny symbol -
spája kontrast horizontály
a vertikály, pozemského
a nadprirodzeného,
duchovného a materiálneho,
živého a mŕtveho

pravouhlý štvorroamenný útvar,
v minulosti používaný
na popravu odsúdencov

hlavný symbol kresťanstva;
kríž, na ktorom zomrel Ježiš,
bol pravdepodobne
z borovicového dreva
a tabuľka s nápisom I.N.R.I.
bola z orechového dreva

Relikvie Kristovho
kríža objavila v roku
326 matka cisára
Konštantína -
sv. Helena. Dnes sú
úlomky z neho
na mnohých miestach
sveta.

Kríž hovorovo
označuje
utrpenie,
ťažkosti
a námahu
života.

Kríž je ukrytý aj v
- križovatke;
- križovke;
- križoch (chrbtici)

Červený kríž - medzinárodná organizácia
s cieľom chrániť životy, zdravie,
dôstojnosť a znižovať utrpenie počas vojen,
katastrof a epidémií.

Krížik
- ozdoba na retiazke;
- druh výšivky
(križikový steh);
- 10 rokov veku;
- označenie dôležitého
miesta na mape

OD STROMU K STROMU

CIELE: Hľadať predobrazy Kristovej obety naprieč dejinami spásy a prežiť osobnú skúsenosť vzkriesenia.

POMÔCKY: Sväté písmo, drevený konár alebo kmeň stromu s konármi, papiere (ideálne zelené); tenké drôťky; perá a fixky; drevené polienka naštiepané na tenké kúsky, reťaz alebo lano; menšie papieriky, špagát a nožnice; biela látka alebo obrus, bochník chleba

DĹŽKA: cca 120 min. – aktivita je vhodná na „víkendovku“ alebo duchovnú obnovu

Táto aktivita má 4 časti, ktoré na seba nadväzujú. Predmety a symboly, s ktorými sa v nej pracuje, sa postupne dopĺňajú a premieňajú, čím nadobúdajú stále hlbší význam. Preto je dobré naplánovať si na aktivitu dostatočne dlhý čas a nájsť aj vhodné miesto. Tentoraz nebude postačovať jedna miestnosť alebo trieda. V jednej časti aktivity potrebujeme s účastníkmi prejsť z miestnosti do miestnosti – ideálne v tme...

PRVÁ ČASŤ – RAJSKÁ ZÁHRADA

Prived' účastníkov do miestnosti, uprostred ktorej stojí symbolický strom – úplne postačí upevnený konár bez listov alebo tenší kmeň s holými konármi. Privítaj účastníkov na začiatku stvorenia – v rajskej záhrade. Usad' ich a prečítaj tento úryvok:

Čítanie z Knihy Genezis (porov. Gn 1, 26 – 27. 31)

Nato Boh povedal: „Urobme človeka na náš obraz a podľa našej podoby!

A stvoril Boh človeka na svoj obraz, na Boží obraz ho stvoril, muža a ženu ich stvoril.

A Boh videl všetko, čo urobil, a hľa, bolo to veľmi dobré.

A nastal večer a nastalo ráno, deň šiesty...

AKTIVITA

Rozdaj každému čistý papier – postačí formát A5. Pre krajší výsledok môžeš použiť papiere v zelených odtieňoch. Vyzvi účastníkov, aby si z papiera každý vytrhol svoj originálny list (list stromu) – ako paralela k tomu, že Boh každého z nás stvoril originálneho a neopakovateľného. Listy budú rozdielne, keďže každý použije svoju techniku vytrhávania a zvolí si aj svoj vlastný tvar. Môžete si urobiť aj minisúťaž o najkrajší list... Potom ich vyzvi, aby na svoj list napísali jednu ich vlastnosť, ktorá je darom pre dané spoločenstvo a oživuje ho. Ak sa spoločenstvo (skupina, trieda...) pozná lepšie, môžu hľadať vlastnosť daného človeka spoločne. Potom všetci svoje listy pripevnite na strom pomocou tenkých drôťkov, aby sa strom „zazelenal“ a „ožil“...

DISKUSIA

- Tvoj list na strome symbolizuje tvoj dar pre spoločnosť. Ako konkrétne?
- Ktorý z iných „listov“ (darov, vlastností) na strome si najviac vážiš?
- Boh videl všetko, čo stvoril, a bolo to „veľmi dobré“. Dokážem takto vidieť sám seba – ako Boží obraz, ktorý má nevyčísliteľnú hodnotu?
- Čo na sebe vnímaš ako „dobré“, keď sa na teba pozerá Boh?
- Ktorý tvoj talent alebo schopnosť ti robí najväčšiu radosť?
- Čo by si chcel, aby o tebe Ježiš dnes povedal?
- Čo urobíš zajtra ráno, aby si si pripomenul, že si stvorený na Boží obraz?

REFLEXIA (po diskusii voľne prerozprávaj symboliku stromu)

Hľadáme na strom ako na symbol stvorenstva. V rajskej záhrade bolo veľa krásnych stromov, ale jeden z nich sa spomína dodnes. Súvisí s pokúšením a prvou neposlušnosťou voči Bohu – strom poznania dobra a zla. Počas veľkonočných liturgických slávení zaznieva aj výrok: „*Hľa, drevo kríža, na ktorom zomrel Spasiteľ sveta!*“ Drevo kríža sa často označuje ako strom života a tvorí akýsi protipól ku stromu poznania dobra a zla z raja. Všetko sa začína stvorením – aj dejiny našej spásy. Kým strom poznania priniesol smrť, strom kríža prináša svetlo a život. Adam je predobrazom Krista. Adamova neposlušnosť prináša smrť, kým Ježiš – nový Adam – svojou poslušnosťou až na smrť prináša nový život.

DRUHÁ ČASŤ – OBETOVANIE IZÁKA

Vyzdobený strom s listami spoločnými silami pomaly položte na zem a posadajte si okolo neho. Tentoraz privítaj účastníkov na začiatku výpravy na vrch Morja a spoločne si prečítajte:

Čítanie z **Knihy Genezis** (Gn 22, 1 – 18)

AKTIVITA

Rozdaj každému účastníkovi drevené polienko (postačí aj hrubšia trieska alebo konárik). Spýtaj sa ich, či tušia, čo symbolizuje (drevo na zápalnú obeť z príbehu o obetovaní Izáka), a či vedia odhadnúť, čo ich bude čakať. Popros ich, aby sa v úplnej tichosti prechádzali po miestnosti so svojím polienkom a začali ho vnímať ako svojho „Izáka“. Účastníci si možno budú myslieť, že s polienkom v ruke oni predstavujú Izáka, ktorý si niesol drevo na obeť. Nech si však predstavia, že sú Abrahám a musia priniesť obeť – musia obetovať svojho „Izáka“. Nech mu dajú meno, nech ho skúsia zadefinovať – teda pomenovať to, čo je pre nich v živote najcennejšie, čo vnímajú ako obrovské požehnanie. Môže to byť ich talent, úspech, ale aj vzťah či túžba alebo sen. Počas tejto časti môže v pozadí hrať vhodná hudba. Ak uznáš za vhodné, môžeš účastníkov vyzvať, aby na polienko napísali alebo naznačili (písmenom, šifrou...), kto/čo je ich Izák. Potom ich vyzvi, aby si sadli okolo ležiaceho stromu. Ten nám teraz poslúži ako symbol oltára – miesta na obeť.

DISKUSIA

- Dôverujem Bohu aj vtedy, keď žiada moje „naj“?
- Verím, že Boh je dobrý Otec, aj vo chvíli, keď odo mňa pýta niečo, čo pokladám za základ svojho šťastia?
- Dokážem v tom vidieť pozvanie k ešte hlbšej dôvere?
- Je tento Boží dar (môj plán, komfort, talent, sen či blízky človek) pre mňa dôležitejší než samotný vzťah s Bohom?

Potom ich vyzvi, aby odovzdali svojho „Izáka“ a položili ho na vznikajúci drevený oltár – medzi konáre ležiaceho stromu. Pri odovzdaní môžete vysloviť aj pár slov nahlas, napríklad: **„Pane, tu je to najdrahšie, čo mám. Odovzdávam ti to.“** Pre niektorých to možno bude náročné, preto nikoho netreba nútiť, ale vytvoriť priestor slobody a prijatia. Keď sú všetky polienka odovzdané, znovu prečítaj verše *Knihy Genezis*:

Čítanie z *Knihy Genezis* (porov. Gn 22, 7 – 8)

Tu povedal Izák svojmu otcovi Abrahámovi: „Otče!“

On mu odvetil: „Hľa, tu som, syn môj!“ A on mu povedal:

„Drevo a oheň na zápalnú obeť je tu, kde však je baránok na zápalnú obeť?“

Abrahám mu odvetil: „Boh si už obstará baránka na zápalnú obeť, syn môj.“

DISKUSIA

- Ak to nie je pre vás príliš osobné, čo alebo kto je vašim „Izákom“?
- Čo ste prežívali pri tom symbolickom odovzdaní, „obetovaní Izáka“?
- Bojíme sa, že ak niečo Bohu odovzdáme, prideme o to?
- Boh Izáka uchránil. Veríme Bohu, že sa postará aj o našich „Izákov“?

REFLEXIA (po diskusii voľne prerozprávaj symboliku obetovania Izáka)

Možno máme pocit, že Boh od nás stále niečo vyžaduje a berie nám slobodu alebo že nechápe naše sny. Ale on chce nás, chce naše srdcia. Chce, aby sme boli slobodní a aby naše srdce nebolo pripútané. Boh túži, aby sme v daroch videli Darcovu lásku a nie iba predmety či osoby, ktorých sa krčovito držíme. Keď Abrahám zdvihol nôž, Boh ho zastavil a Izák bol zachránený. Baránok zamotaný v trní je predobrazom Baránka Božieho – Ježiša s trňovou korunou. Židovská tradícia dokonca stotožňuje vrch Morja s Jeruzalemom – kde Ježiš obetoval svoj život. Na mieste, kde mal Abrahám obetovať svojho syna Izáka, bol postavený jeruzalemský chrám. Izák si niesol drevo na obeť, Ježiš si sám niesol kríž a položil na ňom život. Keď kráčal na Golgotu, Boh svoju ruku nezastavil. Urobil to pre nás. Boh si obstaral Baránka. Preto sa nemusíme báť o svoje sny... Boh je naša istota.

TRETIA ČASŤ – PRECHOD CEZ MORE

Odved' účastníkov do inej miestnosti. Bolo by dobré, aby medzi oboma miestnosťami bola možnosť chvíľu kráčať, aby neboli bezprostredne vedľa seba. V novej miestnosti je takmer úplná tma, osvetľuje ju len niekoľko sviec. Privítaj účastníkov ako v Egypte, tesne pred vyslobodením Izraelitov spod faraónovho útlaku. Spoločne si prečítajte dvanástu kapitolu *Knihy Exodus*:

Čítanie z *Knihy Exodus* (Ex 12, 1 – 14)

AKTIVITA

Vysvetli účastníkom, že tma, v ktorej sa nachádzajú, symbolizuje noc, keď Izraeliti večerali baránka s horkými zelinami a čakali na Pánov prechod. Ich dvere boli označené krvou baránka, aby ich anjel smrti obišiel. Zároveň tma symbolizuje tmú otroctva a hriechu, z ktorej sme všetci povolaní vyjsť a prejsť do svetla. Odovzdaj účastníkom dlhšiu reťaz alebo lano. Rozdaj im papieriky, na ktoré každý napíše svoju neslobodu, z ktorej túži vyjsť. Čokoľvek, čo z nás robí závislých, spútaných otrokov...

Opäť stačí, ak napíšu len znak, písmeno, jedno slovo. Uisti ich, že toto je úplne diskkrétne a nikto to nebude čítať ani o tom hovoriť. Každý nech svoj papierik zroluje a špagátom alebo drôtom pripevní o lano alebo reťaz. Spoločne sa chyťte lana alebo reťaze a vydajte sa na cestu. Popros ich, aby mali oči zatvorené a skúsili prežiť, že odchádzajú z väzenia na slobodu, a takisto že prechádzajú suchou nohou cez Červené more. Môžeš mať nachystané aj šatky a oči im zaviazať. Ak vám to prostredie dovolí, môžete kráčať bosí po rôznych terénoch – mäkký molitan, pokrčený papier... Ty budeš vedúci na čele zástupu ako Mojžiš a pomaly ich povedieš späť do prvej miestnosti. Cestou ich môžeš informovať o nových úsekoch cesty. Dráha môže mať aj schodné prekážky... Je to na tvojej fantázii.

Keď prídete do miestnosti, kde sa celá aktivita začala, vyzvi ich, aby otvorili oči a spoločne veľkým gestom zhodte lano alebo reťaz na zem. Nech pritom precítia nádych oslobodenia. Potom z lana alebo reťaze spolu s polienkami a konárom stromu vytvorte veľký kríž. Nechaj to celé na tvorivosti účastníkov.

DISKUSIA

- Bolo pre vás ťažké pomenovať a napísať svoje neslobody?
- Čo bolo pre vás na tejto ceste najnáročnejšie? A prečo?
- A, naopak, čo vás prekvapilo?
- Chápete, prečo sme sa vrátili a stojíme pri kríži?

REFLEXIA

Začnime od Adama... Adam siahol po strome poznania a prinieslo to smrť, strach a otroctvo. Človek sa oddelil od Boha, od života, a vstúpil do temnoty. Nový Adam, Kristus, prišiel ako Baránok a vzal na seba všetky naše bremená. Izraeliti boli zachránení krvou baránka na dverách, my všetci sme zachránení krvou Božieho Baránka. Ježiš je poslušný, necúvne, ani keď cíti bolesť a strach až do potenia krvi. On zostáva na ceste kríža, aby nás zachránil a otvoril cestu zo smrti k životu. Lano alebo reťaz s označením našich neslobôd symbolizuje naše hriechy, starosti a všetko, čo nás ťaží. Teraz sú súčasťou kríža. Ježiš ich berie na seba, aby sme my mohli kráčať slobodne, vstúpiť do svetla a zakúsiť život, ktorý prichádza od Boha.

ŠTVRTÁ ČASŤ – PRI STOLE

Prines veľkú bielu plachtu alebo obrus a celý kríž prikry. Vznikne tak symbolický stôl, spod ktorého cítiť obrys kríža. Privítaj účastníkov v Hornej sieni pri poslednej večeri a pozvi ich sadnúť si okolo stola. Potom si spoločne prečítajte (môžete si podávať Písmo po veršoch):

Čítanie z Evanjelia podľa Lukáša (Lk 22, 1 – 20)

REFLEXIA

Zatiaľ čo ovocie stromu poznania nás od Boha vzdialilo, ovocie stromu kríža, ktorým je Eucharistia, nás s Bohom spája. Ježiš zvíťazil nad smrťou. Zvíťazil nad všetkým, čo nás oddeľuje od Boha, od iných ľudí či vytvára rozdelenie v nás samých. Ježiš – Víťaz – je tu vždy pre nás. Môžeme ho pozvať do všetkých svojich bojov, môžeme sa ho dotknúť, môžeme ho prijať, sýtiť sa ním a tak kráčať posilnení. Ako si Izraeliti pri paschálnej večeri pripomínali Božiu ochranu, aj my si v Eucharistii môžeme uvedomiť všetko, čím Boh doteraz žehnal naše životy a aj to, čím ich chce požehnať.

DISKUSIA

- Čo vám napadlo ako prvé, keď sme kríž prikryli bielou plachtou?
- Veríš, že Boh dokáže aj tvoje ťažké veci premeniť na niečo dobré a živé?
- Ježiš sa nám daroval pod spôsobom chleba a vína. Čo to pre nás znamená?
- Dokážeme vnímať Eucharistiu ako ovocie stromu života?
- Je pre nás Eucharistia reálnou posilou alebo zvykom?
- Sedíme pri jednom stole. Čo môžeme urobiť, aby sme v našom spoločenstve, partii alebo farnosti neboli len skupina jednotlivcov, ale skutočný „tím“, ktorý drží spolu?
- Ak by sme mali teraz Ježišovi za niečo poďakovať, čo by to bolo?

AKTIVITA

Na záver vyber bochník chleba. Ak chceš byť vernejší biblickým reáliám, tak použi nekvasený chlieb – maces. Vyzvi účastníkov, aby sme na záver celej tejto cesty od stromu z raja až po strom kríža prejavili vďačnosť. Presne ako Ježiš, keď vzal chlieb, dobrorečil, lámal a dával... Slovo Eucharistia znamená vďakovzdávanie. Odlom si ako prvý kúsok chleba a vyslov nahlas nejakú vďaku. Zvyšok chleba podaj človeku vedľa a pozvi ho do vďačnosti za nejaký konkrétny prejav Božej starostlivosti. Chlieb sa podáva z ruky do ruky okolo stola a vzájomne sa oBOHacujeme aj prejavmi vďačnosti. Takto sa vyjadrí, že v Ježišovi sme jedno spoločenstvo.

Autori: Nika Petrášová, Monika Vojsašáková, Lucka Molnárová, Miroslava Siteková – eRko – Hnutie kresťanských spoločenstiev detí; Pavol Danko

ÚVOD K ŠTYROM NOCIAM

Symbolika tmy a svetla je biblickou symbolikou smrti a života. Žiť bez Boha a jeho prítomnosti v živote človeka, národa znamenalo žiť v tme, v smrti, v zle. Naopak, chodiť po Božích cestách a byť s Bohom znamenalo život, chodiť vo svetle, v požehnaní. (Dt 30, 15: „Pozri, dnes som ti predložil život a dobro, smrť a zlo...“ ; Jn 8, 12: „Ja som svetlo sveta. Kto mňa nasleduje, nebude chodiť v tme, ale bude mať svetlo života.“)

Najhlbšie a najkomplexnejšie si *noc/tmu*, do ktorej zasahuje Božia moc – svetlo, pripomínajú Židia každoročne vo svojom slávení *Pesachu* (v preklade „prekročenie“, „prechod“ – z toho latinizovaná podoba *Pascha*). Je to Veľká noc Izraela, keď si Židia pripomínajú svoje vyslobodenie z egyptského otroctva. Slávenie *Pesachu* trvá 8 dní. Začína sa tzv. *sederom*, večerou, ktorá je veľmi slávnostná. Celá rodina je pospolu, jedia rituálne zabitého upečeného baránka, byliny s rôznym významom a nekvasený chlieb maces. Všetky tieto pokrmy svojou symbolikou majú pripomínať východ z Egypta ich predkov, avšak súčasníci prežívajú Veľkú noc, ako keby sa to stalo dnes.

Slovo *seder* v preklade znamená poriadok, rád, postupnosť. Spočíva teda v postupnom pripomínaní **štyroch veľkých nocí** v dejinách spásy Izraela:

- † **noc stvorenia,**
- † **noc zmluvy (alebo noc obetovania),**
- † **noc vyslobodenia,**
- † **noc Mesiáša.**

NOC STVORENIA

Boh svojím Slovom „*Buď svetlo*“ vstupuje do tmy a tma bola oddelená od svetla. Tento Boží skutok je stvoriteľským zásahom opakovaným v dejinách spásy: vždy keď Boh zasiahne svojím slovom, ide o spasiteľný zásah. Tieto spasiteľné zásahy majú naplnenie v Ježišovi Kristovi – jeho slovo nás zachraňuje a premieňa.

Noc stvorenia môže odkazovať ešte na inú noc – ktorú slávime na Vianoce. „V posledných dňoch“ prišiel Ten, skrze ktorého a pre ktorého všetko bolo stvorené (porov. Hebr 1, 2; Kol 1, 16). Ježiš prichádza ako človek, aby vykúpil stvorenstvo. Podľa odvekej tradície Cirkvi sa tak stalo v noci, keď sa narodil Spasiteľ sveta.

NOC ZMLUVY

V židovskom slávení ide predovšetkým o pripomienku *noci prvej zmluvy s človekom* – vyvoleným ľudom, teda uzavretie zmluvy s Abrahámom. Týka sa všetkých Abrahámových potomkov a znamená Božiu vernosť tým, ktorí v neho uveria, hoci by sami boli neverní. V kresťanskom kontexte bola zdôrazňovaná skôr ako *noc obetovania Izáka*, lebo je výrečnou symbolikou obetovania prvorodeného syna vlastným otcom, čomu však Boh zabránil a miesto neho Abrahám obetoval baránka zamotaného do trnia. Silná symbolika vzhľadom na Božieho Syna – Baránka s trňovou korunou. *Noc zmluvy* nám má pripomínať i našu zmluvu krstu. Od prvopočiatku Cirkvi boli práve počas Veľkonočnej noci krstení katechumeni. Boli v smrti a krstom povstali k životu.

NOC VYSLOBODENIA Z EGYPTA

Táto noc je ústrednou nocou slávenia *Pesachu*. *Pesach* znamená „prekročenie“ alebo i „prechod“ v dvoch významoch: Anjel smrti „prekročil“, „prešiel“ domy označené baránkovou krvou a nedotkol sa smrťou prvorodených synov, ktorí boli v týchto domoch. Druhé, viac zdôrazňované „prekročenie“, „prechod“ sa týka prekročenia vôd Červeného mora po súši a tým i záchrany utekajúcich židov pred faraónom.

V kresťanskom kontexte má táto udalosť naplnenie v našom vyslobodení Baránkovou krvou – teda skrze kríž Pána Ježiša a skrze jeho vzkriesenie. Je to centrálna udalosť slávenia kresťanskej *Paschy*, je to „blažená noc,“ kedy pre náš hriech prišiel Záchranca, aby nás neponechal v ríši smrti, ale urobil z nej cestu k Otcovi, do Života.

NOC MESIÁŠA

Pre Židov ide o pripomienku konečnej noci, v ktorej príde Mesiáš, ktorého stále očakávajú, a nastane spása – vykúpenie pre Izrael.

Pre nás kresťanov je to výzva k očakávaniu poslednej „noci“ v dejinách spásy – noci, keď Pán Ježiš príde v sláve, eschatologickej noci, keď budú celé dejiny uzavreté v Kristovi. Táto noc nám pripomína, že náš domov a cieľ života je v nebi.

OD ŽIDOVSKÉHO PESACHU KU KRESŤANSKEJ PASCHE

Ježiš so svojimi učeníkmi ide do Jeruzalema sláviť *Pesach* – židovskú Veľkú noc. Učeníci netušia alebo skôr nechcú pripustiť to, čo Ježiš vie: je to jeho posledná sederová večera. Slávenie sederu spojené s jedením veľkonočného baránka pripadlo na piatok podvečer. Ale Ježiš vedel, že vtedy bude on – veľkonočný baránok – zomierať na kríži. Preto chce sláviť svoju „poslednú večeru“ deň skôr, vo štvrtok.

Okrem baránka bol na stole aj maces a víno. Maces bol nekvasený chlieb, ktorý mal pripomínať cesto, ktoré nestihlo nakvasiť, pretože Židia museli utekať v chvate. Teraz, pri poslednom Ježišovom slávení, zohrá dôležitú úlohu a, naopak – toho pripraveného upečeného baránka si Ježiš akoby nevšíma, veď on sám sa stane „baránkom“.

Počas večere sa teda pripomínali jednotlivé noci, jedol sa maces a byliny. Vo chvíli, ktorú predpisoval seder, keď sa mal žehnať maces, lámať a dávať zúčastneným, Pán Ježiš okrem vyslovenia požehnania tento maces pozdvihol k Otcovi so slovami: „*Toto je moje telo, ktoré sa vydáva za vás...*“ a podobne nad kalichom vína a vyslovil slová: „*Toto je moja krv...*“ Tieto Ježišove slová nad chlebom a vínom počas poslednej večere sa na druhý deň stali skutkom – obetovaním jeho tela a krvi. Každým slávením Eucharistie vstupujeme do neuveriteľného tajomstva kríža a vzkriesenia Pána. Týmto obetovaním Ježiš vzal na seba všetok hriech, všetku biedu i smrť človeka – ľudstva, od jeho počiatku až do konca jeho dejín. Preto nastala tma po celej zemi (porov. *Lk* 23, 44), aby svojím vzkriesením zničil moc hriechu, smrti a tmy každého z nás. Hrob zostal prázdny, smrť bola porazená... Z noci smrti človeka vo všetkých jej podobách urobil cestu do svetla, do života, večnosti, do lásky Otca.

Symbolika tmy a svetla v Ježišovi Kristovi sa naplnila. Kríž a vzkriesenie neoddeliteľne patria k sebe. Tma Golgoty nikdy nemôže pohltiť svetlo vzkriesenia!

Pozn. Kresťania si pripomínajú štyri noci počas slávenia Veľkej noci. Pripomínajú ich čítania z liturgie slova Veľkonočnej vigílie – ešte za tmy...

MODLITBA ŠTYROCH NOCÍ

Tieto modlitby sledujú 4 noci dejín spásy v duchu Veľkonočnej vigílie, ktorej centrom je symbolika kríža a svetla vzkriesenia. Každý z účastníkov má k dispozícii 4 malé kahančeky. Na zemi je vyrobený kríž alebo jeho maketa (z papiera, dreva alebo látky). Môžete využiť kríž z predchádzajúcich aktivít alebo si pripraviť úplne nový.

Ramená kríža môžu byť vytvorené i z dvoch pruhov látky či papiera, položené na zemi do tvaru kríža. Každé rameno predstavuje jednu noc, ktorej názov môže byť napísaný pri každom príslušnom ramene. Počas piesne po každej časti si účastníci zapalujú kahanček a kladú ho na príslušné rameno kríža tak, aby na konci boli všetky ramená kríža pokryté kahančekmi.

Symbolické by bolo zapalovať kahančeky od veľkonočného paškálu, čo však môže byť vzhľadom na nepomer ich veľkosti problém. V miestnosti môže byť preto rozmiestnených pár menších a tenších sviec, ktoré sa na začiatku odpália od paškálu a poslúžia ako zdroj plameňa pre malé kahančeky.

Na konci modlitieb bude celý kríž vytvorený zo zapálených svetielok – ako symbol ukrižovaného a vzkrieseného Krista a zavŕšiteľa dejín ľudstva i života každého z nás.

Štruktúra priebehu modlitby:

1. **oznámenie noci** – lektor 1,
2. **texty Písma** (podľa ekumenického prekladu) – lektor 2 a 3,
3. **komentár** – lektor 1,
4. **modlitba** – lektor 4,
5. **spev** – môžu to byť adekvátne spevy Taizé alebo iné tematicky vhodné.

Lektori čítajú postojacky, dôrazne a dôstojne.

Ostatní sedia v kruhu okolo (makety) kríža.

Najlepšie by bolo, aby sa celé modlitebné stretnutie konalo za tmy, aby miestnosť osvetľovalo len svetlo sviec.

KOMENTÁR

Boh vstupuje do dejín ľudstva i do dejín – príbehu môjho života, aby nás zachránil pred večnou tmou, večným oddelením od neho, ktoré nám spôsobuje hriech. Zjavoval svoju „tvár“ lásky a spásy postupne, tak ako ho ľudstvo prostredníctvom jeho vyvoleného ľudu Izraela bolo schopné poznávať. Až napokon prichádza sám Boží Syn, stáva sa jedným z nás, aby sme sa ho mohli „dotýkať“ – vidieť a počuť. Prichádza ako svetlo do nocí nášho života. Naše kríže v jeho svetle už nie sú len symbolom smrti, ale i prameňom života! Poďme a prežívajme spolu s Kristom tie veľké Božie skutky, ktoré sa stali v noci.

† Oznámenie: Prvá noc – noc stvorenia

Čítanie z Knihy Genezis (Gn 1, 1 – 5)

Na počiatku stvoril Boh nebo a zem.

Zem bola pustá a prázdna, tma bola nad prahlbinou

a Boží duch sa vznášal nad vodami. Boh povedal: „Nech je svetlo!“ A bolo svetlo.

Boh videl, že svetlo je dobré, a oddelil svetlo od tmy.

Boh nazval svetlo dňom a tmou nazval nocou. Bol večer, bolo ráno, prvý deň.

(chvíľa ticha)

Čítanie z Evanjelia podľa Jána (Jn 1, 1 – 5)

Na počiatku bolo Slovo, to Slovo bolo u Boha a to Slovo bolo Boh.

Ono bolo na počiatku u Boha. Ním vzniklo všetko a bez neho nevzniklo nič z toho,

čo jestvuje. V ňom bol život a život bol svetlom ľudí.

A to svetlo v tme svieti, ale tma ho nepohltila.

(chvíľa ticha)

KOMENTÁR

Keď Pán vstupuje do nášho života, do dejín človeka, vždy prichádza ako svetlo, ktoré má moc rozžiariť naše tmy. Tmy v podobe našich smútkov, prehier, pádov, všetkých podôb našich nocí. Spomeň si teraz na jednu takúto „noc“, ktorú prežívaš. A v srdci ju vystav Kristovmu svetlu. Skús mu veriť, že má moc svojím svetlom vstúpiť do tejto tvojej tmy. *(chvíľa ticha)*

MODLITBA

Pane Ježišu, zapalujem si toto svetielko. Nech mi je symbolom tvojho svetla. Nechcem žiť vo svojej tme, ktorú ti teraz predkladám. Prosím, príd a pre moc svetla, ktorým si ty sám, nedovoľ, aby som chodil v tme života, ale uč ma žiť v tvojom svetle.

PIESEŇ

(Počas nej zapálenie kahančekov a kladenie ku krížu.)

† Oznámenie: Druhá noc – noc zmluvy

Čítanie z Knihy Genezis (Gn 15, 5 – 6.18)

Pán vyviedol Abrama von a povedal mu: „Len sa pozri na nebo a spočítaj hviezdy, ak ich môžeš spočítať,“ a dodal: „Toľko bude tvojho potomstva.“

Abrám uveril Pánovi a on mu to počítal za spravodlivosť.

V ten deň uzavrel Pán zmluvu s Abrámom a povedal:

„Tvojmu potomstvu dám túto krajinu od Egyptského potoka až po Veľkú rieku, rieku Eufrat.“
(*chvíľa ticha*)

Čítanie z Knihy proroka Jeremiáša (Jer 31, 33 – 34)

Toto však bude zmluva, ktorú uzavriem s domom Izraela po týchto dňoch,“

znie výrok Pána. „Svoj zákon vložím do ich vnútra a vpíšem ho do ich srdca.

Budem im Bohom a oni budú mojim ľuďom.

Už sa nebudú navzájom poučovať a brat bratovi nebude hovoriť: „Poznajte Pána!“,

lebo všetci ma budú poznať, od najmenšieho až po najväčšieho,“ znie výrok Pána,

„pretože im odpustím viny a na ich hriech nebudem viac spomínať.“

(*chvíľa ticha*)

KOMENTÁR

Kľúčovým slovom celých dejín spásy je „zmluva“. Zmluva, ktorú ponúka človeku sám Boh z vlastnej iniciatívy. Len žiada po ňom vieru, aby mu človek uveril, ako to urobil Abrahám. Dáva mu Zákon – Desatoro, ako to bolo pri zmluve s Mojžišom, aby mu tento zákon bol svetlom poznania dobra a zla. Túži po tom, aby človek žil v tomto svetle. Človek však tento zákon nevie dodržať. Nakoniec v plnosti času prichádza Pán Ježiš a uzavrie s nami zmluvu skrze svoje telo a krv. On sa tak stane naším odpustením a záchranou pred večnou tmou. On nás dvíha, očisťuje, učí žiť a milovať. Túto zmluvu s ním sme prijali v krste a pripomíname si ju v každom slávení Eucharistie. (*chvíľa ticha*)

MODLITBA

Pane Ježišu, v krste si so mnou uzavrel večnú zmluvu, ktorú nezruší ani moja nevernosť, ani môj hriech. Dal si mi tak možnosť, aby som sa vždy mohol vrátiť k tebe. Hovoríš mi, že tvoja láska ma sprevádza vždy a všade, aj keď si ju neuvedomujem, dokonca ani keď o ňu nestojím. Lebo tvoj zákon neviem často dodržiavať – ako to nevedel ani tvoj vyvolený národ –, ale ty mi odpúšťaš vždy, keď za tebou prídem s ľútosťou a vyznám svoje zlyhania. Len po mne žiadaš, aby som ti veril, ako si to žiadal od Abraháma. Pomôž mi skutočne ti uveriť a nechať sa tebou v živote viesť. Nech teraz toto svetielko je vyjadrením mojej viery a dôvery v teba.

PIESEŇ

(Počas nej zapálenie kahančekov a kladenie ku krížu.)

† Oznámenie: Tretia noc – noc vyslobodenia

Čítanie z Knihy Exodus (porov. Ex 12, 1 – 14)

V Egypte Pán Mojžišovi a Áronovi povedal: „Desiateho dňa tohto mesiaca nech si každý rod zaobstará baránka. Baránok musí byť bez chyby, ročný samček. Budete ho opatrovať do štrnásteho dňa tohto mesiaca a pred večerom ho celé zhromaždenie izraelskej pospolitosti zareže. Vezmú z jeho krvi a potrujú ňou obe veraje a ich hornú časť na dverách svojich domov, v ktorých budú jesť. V tú istú noc budú jesť mäso upečené na ohni; budú ho jesť spolu s nekvaseným chlebom a s horkými bylinami. Budete ho jesť narýchlo, lebo je to Pánova Pascha. V tú noc prejdem cez Egypt a usmrťím v ňom všetko prvorodené, od človeka až po dobytok. Nad všetkými egyptskými bohmi vykonám súd. Ja som Pán. Vaším znamením bude krv na domoch, v ktorých bývate. Keď uvidím krv, obídeme vás, takže vás zhubná rana nezastihne, keď budem biť Egypt. Tento deň vám bude pamätným dňom. Budete ho sláviť z pokolenia na pokolenie ako večné ustanovenie.“ *(chvíľa ticha)*

Čítanie z Evanjelia podľa Jána (Jn 19, 28 – 36)

Potom, keďže Ježiš vedel, že je už všetko dokonané, povedal, aby sa splnilo Písmo: „Som smädný!“ Bola tam nádoba plná octu. Nastokli teda špongiu nasiaknutú octom na yzopovú palicu a podali mu ju k ústam. Keď Ježiš okúsil ocot, povedal: „Je dokonané!“ Naklonil hlavu a odovzdal ducha. Pretože bol prípravný deň, Židia požiadali Piláta, aby dal ukrižovaným polámať nohy a sňať ich, aby ich telá nezostali na kríži v sobotu, lebo na tú sobotu pripadal veľký sviatok. Prišli teda vojaci a polámali nohy prvému i druhému, čo boli s ním ukrižovaní. Keď však prišli k Ježišovi a videli, že je už mŕtvy, nepolámali mu nohy, ale jeden z vojakov mu prebodol kopijou bok, odkiaľ hneď vyšla krv a voda. Ten, čo to videl, vydal o tom svedectvo a jeho svedectvo je pravdivé. On vie, že hovorí pravdu – aby ste aj vy verili. Stalo sa to preto, aby sa splnilo Písmo: Kosť mu nebude zlomená. A zasa inde Písmo hovorí: Uvidia, koho prebodli. *(dlhšia chvíľa ticha)*

MODLITBA (komentár sa zámerne vynecháva):

Pane Ježišu, ty si ten baránok, ktorého krvou sme boli poznačení, aby sa nás nedotkla smrť v jej večnej podobe. Ty si baránok, ktorý vzal na seba všetko, čo by nás do tejto večnej smrti mohlo viesť – každý náš hriech. Vzal si na seba všetky naše nedostatky, neschopnosti, limity, všetko to, prečo sa často odsudzujeme alebo odsudzujeme druhých. Vzal si na seba všetky naše nepriateľstvá, neprijatia, vzal si na seba všetky naše bolesti, smútky, opustenosti...

Takto si s nami všade tam, kde trpíme pre svoj hriech či pre hriech druhých. Všade tam, kde trpíme v našich chorobách či biedach iných. A túžiš nás držať za ruku a pomaly – naším tempom – nás viesť „von“ do svetla, do života... Možno iného, ako sme si vysnívali, ale do života, ktorý má vždy zmysel. A v konečnom dôsledku chceš, aby sme spolu s tebou došli do plnosti nášho života – v nebi u Otca. Nech mi je toto svetielko symbolom, že ty si ten, ktorý – tak ako voľakedy Izraelitov z Egypta – i mňa vedieš z otroctva do slobody, z tmy do svetla, zo smrti do života.

PIESEŇ

(Počas nej zapálenie kahančekov a kladenie ku krížu.)

† Oznámenie: Štvrtá noc – noc Mesiáša

Čítanie z Knihy proroka Zachariáša (Zach 14, 4. 5b – 9)

Jeho nohy v ten deň zastanú na Olivovom vrchu, ktorý leží na východ od Jeruzalema, a Olivový vrch sa rozštiepi napoly — od východu na západ — a utvorí sa veľmi veľké údolie. Polovica vrchu sa posunie na sever a polovica na juh. Vtedy príde Pán, môj Boh, a všetci jeho svätí s ním. Pán bude kráľom nad celou zemou. V ten deň bude jediný Pán a jeho meno jediné. *(chvíľa ticha)*

Čítanie z Knihy zjavenia (Zjv 1, 7 – 8)

Hľa, prichádza v oblakoch a uvidí ho každé oko, aj tí, ktorí ho prebodli. Nariekať budú nad ním všetky kmene zeme. Tak je. Amen! Ja som Alfa i Omega, hovorí Pán, Boh, ktorý je, ktorý bol a ktorý príde, Všemohúci. *(chvíľa ticha)*

KOMENTÁR

Príbeh života každého z nás sa ešte nedopísal. Ani príbeh ľudstva – jeho dejiny. Sme na ceste k zavŕšeniu tohto príbehu. K jeho naplneniu v tom, skrze ktorého všetko bolo stvorené, skrze ktorého všetko bolo vykúpené a ktorý túži spasiť každého človeka – v Pánovi dejín – Ježišovi Kristovi.

Naša domovina je v nebi, píše apoštol Pavol, naše miesto je vo večnej láske Otca. K tejto domovine všetci putujeme. Sú do nej pozvaní i tí, ktorí nemohli z rôznych dôvodov poznať pravú tvár svojho Spasiteľa. Ale raz ju poznajú. A možno v momente svojej smrti Ježiša prijímú ako svojho Spasiteľa. Preto je na nás, ktorí sme ho spoznali a uverili v neho, aby sme všetkých ľudí prinášali v modlitbe do náruče Krista a svojím životom im dávali poznať pravú lásku Spasiteľa sveta.

(chvíľa ticha)

MODLITBA

Pane Ježišu, tvoja láska je láskou ku všetkým ľuďom, bez rozdielu. Zomrel si za všetkých, lebo miluješ všetkých. A preto túžiš, aby všetci spoznali pravdu a boli spasení. Preto sa pohľadom nádeje pozeráš na každého z nás. V nádeji, že dosiahneme cieľ svojho života, pomôž nám hľadiť aj na druhých a modliť sa za svet okolo nás. Nech cieľ nášho života a dejín je v tebe a nech nám ho pripomína aj toto svetielko.

PIESEŇ

*(Počas nej zapálenie posledných kahančekov a kladenie ku krížu.)
(dlhšia chvíľa ticha, v miestnosti svieti oslávený kríž)*

EXULTET

Na záver sa môže zaspievať alebo recitovať veľkonočný chválospev „Exultet“, prispôsobený účastníkom.

Autor: sr. Veronika Katarína Barátová – Komunita Blahoslavenstiev;

Jazyková úprava: Zuzana Vandáková

Grafický dizajn: Vlado Paša

Fotografie: Pavol Danko, Michal Orlický